

РОЗДУМИ ЩОДО ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті-представлено роздуми і спостереження присвячені актуальним проблемам адаптації студентів технічних спеціальностей у сучасних умовах. Особливу увагу приділено впливу воєнного стану на емоційно-психологічний стан молоді та їх здатність до навчання. Розглянуто роль студентської самоорганізації як чинник підтримки, стабільності та соціального згуртування. Окреслено знання наставницької діяльності педагогів у формуванні професійної адаптації першокурсників. Окремий акцент зроблено на труднощах, з якими стикаються іногородні студенти в новому середовищі- зокрема в контексті житлових, соціальних та адаптаційних викликів.

Ключові слова: адаптація, психологічна готовність, професійна адаптація, організація навчального процесу, здобувачі технічних спеціальностей.

Здобувачі освіти є вагомою складовою розвитку сучасної вищої школи, які в майбутньому вплинуть на науково-технічний прогрес та економіку країни загалом. Ще вчорашні учні, вступають до вищої школи і змінюють свій статус. Важлива і відповідальна роль бути студентом. Запорукою для подальшого розвитку кожного здобувача як майбутнього спеціаліста стає психологічна готовність. Чимало часу потрібно, перш ніж студент пристосується до нових умов навчання. Нові знайомства, формування психологічного сприятливого клімату групи і те на скільки комфортно почувається студент при взаємодії з педагогами, неодмінно буде позитивно впливає та пришвидшує адаптаційний період.

Під психологічною готовністю розуміємо здатність студента успішно включатися в освітній процес. Це включає в себе адаптацію до нових умов, успішне виконання навчальних, соціальних та побутових обов'язків. Л. Зданевич, українська вчена яка спеціалізується на дослідженні адаптації студентів у своїй роботі писала: «Вступ до навчального закладу у значній частині студентів супроводжується дезадаптацією, відсутністю референтної групи, підвищеними вимогами з боку професорсько-викладацького складу, напруженістю та жорстким режимом навчання, збільшенням обсягу самостійної роботи і самовідповідальності загалом. Усе це вимагає від першокурсника значної мобілізації своїх можливостей для успішного входження в нове оточення та якісно інший ритм життєдіяльності» [1, 54].

Дослідження процесу адаптації є доволі популярним як у зарубіжних так і у вітчизняних психолого-педагогічних дослідженнях. Успішно займались вивченням адаптації такі відомі зарубіжні психологи як А. Левін та Д. К'юретон, які у своїй книзі «Коли надія і страх стикаються: портрет сучасного студента коледжу» описуючи процес адаптації, виділили психологічні труднощі, з якими стикаються студенти під час переходу до вищої освіти. «Сучасні студенти відчувають тривогу, самотність і тиск, що ускладнює їхню адаптацію до університетського середовища.» [2]. Інші зарубіжних вчені: (Ф. Александер, Р. Бенедикт, Р. Ейкерс, Д. К'юретон, Ф. Левін, М. Мід, Н. Міллер, Д. Колб, Р. Сірс, А. Чикерінг, Ж. Піаже та ін.) вивчали адаптацію студентів до університету як критичний життєвий перехід. Однак у студентів під час навчання з'являється багато протиріч і складнощів пов'язаних із сучасною реальністю.

У вітчизняних дослідженнях низка вчених присвятили свої праці проблемі адаптації першокурсників (Т. Бойко, І. Булах, О. Варава, Ю. Горго, Т. Драгунова, Л. Зданевич, О. Кокун, С. Максименко, О. Новікова, В. Семиченко та ін.). Нуковиця Н. Сабліна влучно зазначає, що адаптація студентів до умов у вищому навчальному закладі є складним багаторівневим процесом, що охоплює психологічне, соціальне та академічне пристосування до нових умов навчання і життєдіяльності. [3].

За нашими спостереженням, були визначені головні проблеми в адаптації студентів технічних спеціальностей. Важливим фактором є події та обставини в яких опиняється суспільство. Військовий стан країни передбачає нові труднощі. Інформаційна перенасиченість,

підвищений рівень тривоги, постійна психологічна напруга, для деякого раптовий переїзди, невпевненість в завтрашньому дні і стрес негативно впливають на психічне і психологічне благополуччя людей в цілому, а особливо на студентську молодь. Адаптація стала набагато складнішим процесом. Студентам доводиться звикати не лише до нового навчального середовища, яке вимагає від студентів автономності та самоорганізації, але й адаптуватися до обставин зумовлених нашим сьогоденням.

Наступною проблемою в адаптації з якою доводиться зіштовхнутись студентам це відповідальність під час організація навчального процесу. Недостатній рівень сформованості навичок самостійно планувати навчальні цілі і здійснювати контроль над їх виконанням потребує високої самодисципліни і мотивації. Специфіка навчання у закладі вищої освіти багато в чому зумовлена відсутністю систематичного поточного контролю за якістю засвоєння знань. У закладі загальної середньої освіти, контроль над навчальною роботою та засвоєнням досліджуваного матеріалу відбувається майже на кожному уроці. В університеті, де немає щоденної перевірки знань, студенти отримують більшу свободу дій. Відбувається різка зміна, а точніше руйнування стереотипів відносно навчального процесу які роками формувалися у закладі загальної середньої освіти. Почуваючись досить вільними від педагогічного контролю, багато хто з першокурсників підміняє регулярну роботу зі засвоєння знань епізодичними, безсистемними заняттями, що веде до відставання. З'являється спокуса нічого не робити чи робити все в останній день. Така система навчальної організації не забезпечує належної підготовки здобувачів освіти.

Адаптація студентів технічних спеціальностей в умовах сучасних викликів потребує цілісної підтримки з боку освітнього середовища, зокрема через розвиток самоорганізації та врахування психоемоційного стану молоді, особливо у воєнний час, що, у свою чергу, дасть поштовх до розвитку професійної адаптації, яка опирається на загальну адаптацію особистості у новому середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зданевич Л. В. Психолого-педагогічні умови адаптації студентів до навчання у вищому навчальному закладі / Л. В. Зданевич. — Київ, 2002. — 176 с.
2. Levine A., Cureton J. When Hope and Fear Collide: A Portrait of Today's College Student / A. Levine, J. Cureton. — San Francisco : Jossey-Bass, 1998. — 240 p.
3. Сабліна. Н.В. Психологічна адаптація студентів до навчальної діяльності: дис.кан .псих. наук: 19.00.07- педагогічна та вікова психологія/ Н.В. Сабліна. Ужгород 2017. -239с.

Грак Юлія Степанівна - практичний психолог ВНТУ. only.psychology@gmail.com

THOUGHTS ON THE PSYCHOLOGICAL READINESS OF YOUNG STUDENTS IN TODAY'S CONDITIONS

Abstract The article presents reflections and observations on the current issues of adaptation among students of technical specialties under modern conditions. Special attention is paid to the impact of martial law on the emotional and psychological state of young people and their ability to engage in learning. The role of student self-organization is examined as a factor of support, stabilization, and social cohesion. The importance of mentoring by educators in shaping the professional adaptation of first-year students is emphasized. Particular focus is placed on the challenges faced by non-resident students in a new environment — especially in terms of housing, social integration, and general adaptation difficulties.

Keywords: Adaptation, psychological readiness, professional adaptation, organization of the educational process, students of technical specialties.

Hrak Yuliia Stepanivna - practical psychologist of VNTU. only.psychology@gmail.com